

داستان خوانی...

چگونه توانستیم دوره‌ی کرونا مهارت‌های اجتماعی را با داستان خوانی آموزش دهیم؟

فاطمه عزیزی خفری

دانشجوی آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان

در این مطلب به بررسی پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه‌ی تأثیرات قصه‌گویی در آموزش ابتدایی می‌پردازیم.

افزایش خلاقیت

تاکنون پژوهش‌های ارزشمندی در این زمینه صورت گرفته است. رادبخش، محمدی‌فرد و کیان ارثی (۱۳۹۲) گزارش کرده‌اند بازی و قصه‌گویی بر افزایش خلاقیت دانش‌آموزان اثر می‌گذارد. همچنین بازی عمده‌ترین شکل فعالیت کودک و مناسب‌ترین آن برای رشد استعداد ایجادگری و خلاقیت به شمار می‌رود. تفکر خلاق در کودک به‌ویژه در بازی‌های ابتکاری پدیدار می‌شود و رشد می‌کند. از سوی دیگر قصه و بازی کودکان را از لحاظ روانی و فیزیکی برای یادگیری و پذیرش مطلب آماده می‌کند و موانع خلاقیت و سکون فکری و روان‌شناختی را از پیش پای افراد برمی‌دارد. دانش‌آموزانی که از این راه می‌آموزند، برای یافتن راه‌حل‌های اصیل و جدید موفق‌ترند. حجت افتخاری، بنی‌اسدی،

جابر افتخاری و بخشی‌زاده (۱۳۹۷) بیان می‌کنند که مطالعه یا شنیدن داستان، کودکان و نوجوانان را یاری می‌کند تا همراه با قهرمانان در پی حل گره‌های داستان برآیند و در نتیجه این تجربه‌های ارزشمند را در زندگی خود به کار بگیرند. همچنین قصه و قصه‌گویی با پرورش قدرت تخیل و خلاقیت در کودکان و به‌وسیله‌ی کمک به رشد قدرت بیان، عواطف و افکار آن‌ها و تحریک قوه‌ی ابتکار در ایجاد عشق و علاقه به ادبیات و ابداع آن تأثیر بسزایی می‌گذارد.

افزایش هوش اخلاقی

کهریزه و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی دریافته‌اند قصه‌گویی بر هوش اخلاقی دانش‌آموزان تأثیر معناداری دارد. ظاهراً قصه‌های این مطالعه توانسته است حساسیت کودکان به نیازها و احساسات دیگران را برانگیزد و میزان درک آن‌ها را بالا ببرد. همچنین موقعیت‌های چالش‌برانگیزی را برای کودکان طرح می‌کند که می‌تواند بر وجدان کودکان تأثیر بگذارد. زمانی که قصه‌گویی گروهی در مسیری صحیح قرار گیرد و سازمان‌مند شود، می‌تواند بر تحول اخلاقی

کودکان در جنبه‌های گوناگون از جمله وجدان آن‌ها تأثیر بگذارد. در ضمن قصه‌های اخلاقی که پیامدهای مطلوب رفتارهایی از جمله صداقت و داشتن وجدان را برای کودکان روشن می‌کند، باعث ارتقای میزان صداقت و پرورش وجدان در آن‌ها می‌شود. در این پژوهش ثابت شده است که پی‌ریزی کردن مفاهیم گوناگونی از جمله احترام در کودکان با شنیدن داستان‌های آهنگین امکان‌پذیر است. همچنین با بازگو کردن تجربه‌های شیرین کودکان در هنگام قصه‌گویی گروهی و تشویق شدن، آن‌ها ترغیب می‌شوند تا کارهای درست و اخلاقی را بیشتر تکرار کنند. بیان کردن موقعیت‌های عینی، کودکان را در داشتن خصلت بشردوستی و مهربانی کمک می‌کند.

علاقه و عملکرد تحصیلی

رادبخش و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهش خود بیان می‌کنند بازی و قصه‌گویی با طرح موضوعات بحث‌برانگیز، در جلسات بحث گروهی، سطح علاقه و در نتیجه میزان مشارکت یادگیرندگان در فعالیت گروهی را افزایش می‌دهد، همچنین این امکان را برای

قصه‌گویی، افزایش سطح اطلاعات عمومی دانش‌آموزان و در نتیجه غنی‌شدن دامنه‌ی واژگانی آن‌هاست.

نتیجه‌گیری

بررسی پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه‌ی تأثیرات روش تدریس قصه‌گویی در دوره‌ی ابتدایی نشان می‌دهد، با بهره‌گیری از این روش می‌توان به بهبود و کارایی لازم در تدریس رسید. همچنین شوروشوق و علاقه‌ی دانش‌آموزان را افزایش داد و یادگیری معنادار ایجاد کرد. از تأثیرات دیگر آن می‌توان افزایش خلاقیت، هوش اخلاقی، بیداری وجدان در دانش‌آموزان، الگویذیری و حل مسائل را نام برد و همچنان که گفته شد قدرت شنوایی و قدرت صحبت کردن دانش‌آموزان را تا حد زیادی بهبود داد.

در این زمینه می‌گویند قصه‌گویی بر عملکرد افزایش دامنه‌ی لغات زبان گفتاری دانش‌آموزان مؤثر است و مهارتی است که به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا معنای کلمات و جملات را بهتر درک کنند و بتوانند جمله‌ها را در بافت داستان به صورت یک کل منسجم در آورند و معنا را دریابند. همچنین با رشد مهارت‌های مباحثه و گفت‌وگو و نیز افزایش دامنه‌ی واژگان در دانش‌آموزان، واژه‌پایی در آن‌ها تقویت می‌شود که این نیز به نوبه‌ی خود منجر به بهبود مهارت گفتار زبانی و خواندن در دانش‌آموزان می‌شود. با توجه به این پژوهش در می‌یابیم که آموزش داستان‌گویی می‌تواند مشکلات دانش‌آموزان را در زبان گفتاری و خواندن آن‌ها کاهش دهد. یکی از اهداف اصلی در

دانش‌آموز ایجاد می‌کند تا به ارزیابی مفید بودن و تناسب داشتن افکار خود با محتوای داستان بپردازد و برای ربط دادن افکارش به محتوای داستان راهی را بیابد و به دنبال راه‌های نو نیز باشد. افتخاری و همکاران (۱۳۹۷) اذعان دارند قصه‌گویی بر افزایش عملکرد تحصیلی و هویت آزمودنی‌ها تأثیر مثبت می‌گذارد.

توانایی گوش دادن و صحبت کردن

افتخاری و همکاران (۱۳۹۷) در تبیین یافته‌های خود این‌گونه بیان می‌کنند که قصه‌گویی هنر گوش سپردن (قدرت شنوایی) را تقویت می‌کند. همچنین در انتها به این مسئله می‌پردازند که باید در نظام آموزشی فرصت‌هایی فراهم شوند که در برانگیختن انگیزه برای معلمان نقش کاربردی داشته باشند. صادقی و قاسمی گوربندی (۱۳۹۹)